

Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2021-2028

Seurantareportti 2021

Toukokuu 2022

The logo consists of a white speech bubble shape with a small tail pointing downwards, containing the word "Helsinki" in white text.

Helsinki

Johdanto

Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen
toimintaohjelma 2021-2028
hyväksyttiin kaupunkiympäristölautakunnassa 21.4.2021.

Toimenpiteistä vastaavat tahot laativat vuosittain
arvion toimintaohjelman toimenpiteiden edistymisestä,
toteutumisesta ja vaikuttavuudesta Helsingin luonnonsuojelun
työryhmälle. Vuoden 2021 arvio esitettiin luonnonsuojelun
työryhmälle työryhmän kokouksessa 1.4.2022.

Hyväksyessään arvion työryhmä edellytti, että tehtyjä
toimenpiteitä koskeva arviomateriaali julkaistaan kaupungin
verkkosivuilla.

1. Helsingin luonnon monimuotoisuutta lisätään ja hyödynnetään entistä paremmin koko kaupungin toiminnassa

Ympäristöjohtaminen

- Luonnon monimuotoisuuden huomioimista painotettiin kaupunkistrategian tietopohjan kokoamisvaiheessa
- Helsingin kaupungin luontoseurantasuunnitelma valmistui

Kaavoitus

- Laadittiin 42 asemakaavaa, joista puolessa (21 kpl) käytettiin viherkerrointa
- Viherseinän käyttämisestä määrettiin kahdessa asemakaavahankkeessa
- Täydentäviä luontoselvityksiä tehtiin kuudessa asemakaavahankkeessa

Kunnossapito

- Kunnossapidon tuotekortteja päivitettiin LUMO-asioita huomioiden

Luontoselvityksiä

- Katsaus kaupungin ulkokunnissa omistamista luontoalueista ja niiden luontoarvoista
- Uhanalaisten putkilokasvien esiintymätietojen kartoitus (työ jatkuu)
- Arvokkaiden kasvikohteiden tilan selvitys luontotietojärjestelmän tietojen päivittämiseksi (jatkuu 2022-2023)

Muuta

- Lausunto kaupunkiympäristölautakunnalle Helsingin markkinoimisesta lintupääkaupunkina

2. Sini- ja viherverkostojen toimivuutta vahvistetaan

- [Niittyverkostotyö](#) ja [raportti](#) valmistui
- [Liito-oravaverkosto](#) päivitettiin
- Siniverkoston esiselvitys laadittiin (työ jatkuu)
- Ekologiset verkostot huomioitiin asemakaavoissa kolmea lukuun ottamatta. Kolmeen asemakaavaan jäi ristiriita metsä- ja puustoisien verkoston kanssa.

3. Luontotyytit tunnistetaan mahdollisimman kattavasti ja niiden säilymistä edistetään

- Luontotietojärjestelmään tallennettiin tiedot vuosina 2017-2020 kartoitetuista [Helsingin uhanalaisten ja silmäpidettävien luontotyyppien esiintymistä](#). Kartoitus tehtiin mantereella ja 45 saarella. Luontotietojärjestelmään laadittiin myös esiintymien arvoluokitus ohjaamaan suunnittelua.

4. Metsien hoidon vaikutukset tunnistetaan ja luonnon monimuotoisuutta lisätään suunnitelmallisesti

- Luonnonhoidon suunnittelussa tunnistetaan jatkuvasti vanhoja ja vanhenevia, luonnontilaisen kaltaisia metsiköitä ja rajataan niitä soveltuvien osien luontoarvokuvioiksi
- Lahopuun määrää lisätään koko ajan luonnonhoidossa. Asiaa kuvataan ja ohjataan linjauksilla, työohjeilla sekä luonnonhoidon suunnitelmilla.
- Myrskyjen ja hyönteisten aiheuttamia muutoksia seurataan jatkuvasti luonnonhoidon muiden toimien yhteydessä
- Käynnissä on erillinen seuranta- ja kirjainpaina- ja tutkimuskohteilla yhteistyössä Helsingin yliopiston ja Luonnonvarakeskuksen kanssa
- Valmisteltiin yhteistyötutkimusta metsien hoidon vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen Luonnonvarakeskuksen kanssa. Työ käynnistyy keväällä 2022.

5. Rakennetun ympäristön luonnon monimuotoisuutta rikastetaan tulevaisuutta ennakoiden

- Kuudessa asemakaavassa oli ranta-alueita. Luonnonympäristöä säilyy siellä, missä sitä on ollut.
- Viherkatot toteutuvat viherkertoimen kautta tai erillisellä määräyksellä. Viherkatto määrättiin toteutettavaksi 23 kaavahankkeessa ja sallittiin yhdessä (Kansallismuseon laajennus)
- Kurkimoisiossa on käynnissä Helsingin yliopiston Viides ulottuvuus –hanke, jossa tutkitaan mm. viherkattoja uhanalaisten lajien elinympäristöinä
- Maa-ainesten kierrätystä kehitettiin ja kierrätyskasvualustojen tuotekortit viimeisteltiin
- [Kaupunkitilaohjeen kasvipaletin](#) sisällön päivitys käynnistyi, työ jatkuu 2022
- Hyönteisten ja lintujen huomioiminen toteutuu [Kaupunkikasvioppaan kasvipaletin](#) lajistossuunnittelun kautta, joka on päivitetty 2020-2021

5. Rakennetun ympäristön luonnon monimuotoisuutta rikastetaan tulevaisuutta ennakoiden

- Puistosuunnittelun hankeohjauksen yhteydessä huomioidaan biotooppipohjainen suunnittelu ja pölyttäjien yms. ravintokasvit
- Linnoituslaitteiden lajistoselvitykset ovat alkaneet ja arvokohteita hoidetaan vuosittain
- Viikissä rakennettiin aiemmin nurmikkona olleen alueen tilalle uusniittyä
- Uudet ohjeet katuvihreän kerroksellisuudesta päivitettyssä [kaupunkitila ohjeen kasvipaletissa](#)
- OmaStadi-projektiin valittiin yhteensä 10 puistoa, joiden nurmikkoalueita muutettiin niittymäiseksi hoitoa muuttamalla
- Nurmikoita niitettiin vain kerran kesän 2021 aikana
- Niittykohteista tehtiin viestintäkampanja ja kahdeksaan kohteeseen suunniteltiin infotaulut
- Sibeliuksen puistoon suunniteltiin rakennettava uusniitty osana puiston peruskorjauksen suunnitelmaa

6. Saarten, rantojen ja merialueen vedenalaiset luontoarvot tunnistetaan ja niistä arvokkaimmat turvataan

- Merisataman saarten asemakaavan muutosehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa saarten kehittäminen merkittävänä purjehdus- ja virkistyskeskuksena. Luonnontilaiset alueet on merkitty luonnonmukaisesti kehitettäväksi lähivirkistysalueiksi.
- Suuri osa saarten metsistä on hoidon ulkopuolella. Vain isoimmilla ja käytetyimmillä saarilla ylläpitoa ohjataan luonnonhoidon suunnitelmilla.
- Karttapalveluun on tuotettu vedenalaisen luonnon arvoalueet -karttataso
- Merialueen vedenalaisen luonnon monimuotoisuutta kuvaavaa aineistoa käsitellään yhdessä Metsähallituksen ja SYKE:n kanssa pyrkimyksenä tunnistaa ja rajata arvokkaat luontokohteet
- Vesillä liikkumisen rajoitukset (esim. suojelusaarten maihinnousukiellot) viedään karttapalveluun
- Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostussuunnitelma valmistui
- Strömberginpuiston putouksen ohittavan kalatien suunnitelma valmistui

7. Jokien, pienvesien, soiden ja kosteikkojen luontoarvot tunnistetaan ja niitä parannetaan

- Asemakaavojen muutoksissa pienvesien, avosoiden ja lähteikköjen paikat on merkitty viheralueiksi tai lähiviheralueiksi ja säilytettäväksi
- Purojen ja ojien varsien valo- ja varjoalueiden vaihtelusta huolehditaan kasvillisuuden hoidon yhteydessä
- Mustapuron tulvahallintasuunnitelma laadittiin osana puistosuunnitelmaa: otettu huomioon kalojen olosuhteet sekä monipuolinen puronranta- ja vesiluonto. Suunnitelmassa on uusi kostea niitty, joka houkuttelee mm. matelijoita ja sammakkoeläimiä.

8. Lajien elinolosuhteita parannetaan

- Meri-Rastilan tarkistettu asemakaavan muutosehdotus mahdollistaa tien alittavan alikulun sammakoille
- Idänmasmalon siementen keruu ja kylväminen
- Tekosaaria Vanhankaupunginlahdelle
- Maisemapellot huomioidaan viljelysuunnitelmissa
- Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostussuunnitelma valmistui
- Luontotietojärjestelmän arvokkaiden kasvikohteiden seurantakartoitukset käynnistettiin. Kartoitettiin 60 kohdetta. Monelta kohteelta keskeisiä arvokkaita lajeja ei löytynyt, syynä ainakin kuivuus. Työ jatkuu.

9. Haitallisten vieraslajien torjuntaa tehostetaan

- Kolmivuotinen hanke kurturuusun torjumiseksi saariston lintuluodoilta ja Mustikkamaan ja Lauttasaaren rannoilta käynnistyi valtion rahoitustuella
- Jättipalsamin esiintymistä kartoitettiin Mätäjoen valuma-alueella yhdessä Vantaan kaupungin kanssa valtion rahoitustuella
- Haitallisten vieraslajien torjunnan priorisointisuunnitelmaa valmisteltiin
- [Kaupunkitilaohjeen](#) Haitalliset [vieraskasvit-kasvillisuuskortti](#) päivitettiin ja [Kierrätysmaiden käyttö kasvualustoissa -korttiin](#) sisällytettiin vieraslajien käsittelyyn liittyvä osuus

10. Helsinkiläisten luontosuhdetta vahvistetaan ja tietoisuutta luonnon monimuotoisuuden merkityksestä lisätään

- Luontoretkiin, Harakan palveluihin, muihin luontopalveluihin sekä ekotukitoimintaan sisällytetään systemaattisesti viestiä luonnon monimuotoisuuden merkityksestä
- LUMO-ohjelman avausseminaari pidettiin 12.8.2021
- HAMK:in opiskelijat ovat laatineet luonnonmonimuotoisuus –teemaisia opasvideoita nettiin [Helsinki-kanavalle](#) (sanahaku: 'luonnon monimuotoisuus')
- Kestävää virkistyskäyttöä tukeva [Pysy polulla –viestintäkokonaisuus](#) toteutui
- [Luontoviisas vesilläliikkuja –sivusto](#) julkaistiin
- [Vastuullinen metsäseikkailu –materiaali](#)

11. Luonnon kestäväää virkistyskäyttöä edistetään ja asukkaiden toimintaa luonnon monimuotoisuuden hyväksi tuetaan

- Luonnonsuojelualueille pystytettiin herkästä luonnosta kertovia kylttejä kulun ohjaamiseksi ja kulumisen ehkäisemiseksi
- Suruvaipan ja herukkaperhosen etsintäkuulutus - kansalaishavainnointitapahtuma (Facebook + iNaturalist)
- Luontopalvelusuunnitelman valmistelu aloitettiin

Ohjelman tilanne

- 63 LUMO-toimenpidettä (66 %) etenee suunnitellusti
- 40 jatkuvaluonteisesta toimenpiteestä 37 on käynnissä
- 18 projektinluonteisesta toimenpiteestä 8 on käynnistynyt
- 18 kahden eri tahon yhteisestä toimenpiteestä 16 on käynnistynyt